

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Милен Велчев Велев, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“- Бургас

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма “Финанси, застраховане и осигуряване“.

Автор: Мохамед Аслам Кхан

Тема: „To develop an innovative healthcare business model, Socio Venture Partnership (SVP), to provide the affordable healthcare services“

Научен ръководител: доц. д-р Ирена Маркова

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 18/16.02.2021г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси доц. д-р Григорий Вазов съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „To develop an innovative healthcare business model, Socio Venture Partnership (SVP), to provide the affordable healthcare services“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма “Финанси, застраховане и осигуряване“. Автор на дисертационния труд е Мохамед Аслам Кхан- докторант на самостоятелна подготовка във ВУЗФ, с научен ръководител доц. д-р Ирена Маркова.

Предадените от Мохамед Аслам Кхан материали включват документи по представен опис: дисертация, автореферат, файлове с публикациите на докторанта (4 броя), автобиография, резюмета на публикациите, справка за изпълнение на националните минимални изисквания.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността и значимостта на избраната тема е безспорна. Тя е обоснована от една страна с предизвикателството за осигуряване на достъпни здравни услуги на социално маргинализирани слоеве от обществото в Индия (като се имат предвид високите разходи за медицинско лечение и фокуса върху увеличаването на печалбите) и от друга страна със сравнително малкия брой проведени изследвания, свързани с разработването и прилагането на концепции за иновативни здравни бизнес модели в тази област.

Целта на научния труд е точно и ясно формулирана –да се направи подробен анализ на състоянието и развитието на здравната система в Индия, за да се разкрият проблемите в нейното функциониране и да се разработи иновативен здравен бизнес модел, основан на взаимоотношенията и стратегическото партньорство между медицински специалисти, специализирани в стоматологични услуги, социално отговорни инвеститори и неправителствени организации, които да предоставят подкрепа на социално слабите чрез осигуряване на достъпни здравни услуги за самоосигуряващи се пациенти и пациенти на дъното на социалната пирамида.

Тази цел е декомпозирана на осем коректно дефинирани изследователски **задачи**, намерили решение в отделните глави на труда.

Изследователската теза гласи, че разработването и въвеждането на нов иновационен бизнес модел в здравеопазването ще доведе до подобряване на отношенията между субектите, които го прилагат и ще осигури непрекъснати, достъпни здравни услуги за осигурените за своя сметка и социално слабите пациенти в страната.

Обектът и предметът са ясно дефинирани и съответстват на обхвата и логиката на изследването.

Очертани са основните **ограничения** при изследването на поставения проблем (ограничения по отношение на обхвата, времето, обема на извадката, географския район и т.н.- проучването се ограничава до развитието на иновационен бизнес модел в здравните заведения, проведено е три месеца след създаване на партньорството, в него участват 15 от общо 525 пациенти и две здравни заведения, намиращи се в района на Мумбай, Индия). Въпреки ограниченията, изследването успява да постигне основната цел и да акцентира на поставените задачи.

3. Познаване на проблема

При написването на разработката са използвани 433 **информационни източници**, в т.ч. 358 литературни източници, 60 регулаторни документа и 15 интернет ресурси. Използваната литература дава достатъчно пълна картина за състоянието на изследвания проблем. Дисертантът е проучил значителен обем литературни източници, цитирал ги е коректно и е показал, че добре познава съвременните научните постижения в областта на иновативните бизнес модели за осигуряване на достъпни здравни услуги.

4. Методика на изследването

Прави впечатление добрата **методологическа основа** на изследването. Дисертантът прилага **методология**, включваща системен анализ, теоретичен обзор, анализ и синтез, индуктивен и дедуктивен метод, сравнителен метод, графични и статистически инструменти и др. Приложена е и четиристепенна методология, според която цикълът на „диагностика“, „планиране“, „предприемане на действия“ и „оценка на действието“ се повтаря до постигане на резултата. Методологичният инструментариум е разнообразен, с широк обхват, адекватно избран и удачно приложен в съответните части на научната разработка.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Научноизследователският труд е разработен в общ обем от 226 страници. Състои се от увод, изложение в три глави, заключение, използвана литература и десет приложения. В основния текст са включени 23 таблици и 35 фигури.

Възприетата **структура** се характеризира с последователност, балансираност и целенасоченост и съдържа всички необходими компоненти, които придават цялостност и завършеност на изследването. След всяка глава са направени съответните изводи.

Глава първа на дисертацията е посветена на състоянието и перспективите за развитие на здравната система в Индия. В нея авторът анализира същността и особеностите на здравната система в Индия. Дисертантът разглежда предизвикателствата пред развитието на здравната система в Индия- предпоставки, проблеми и насоки на развитие на здравеопазването в Индия, взаимодействия между субектите, стратегически партньорства и иновации в здравната система на Индия.

В **глава втора** са представени теоретико-методологичните аспекти на въвеждането на иновационен бизнес модел за достъпно здравеопазване в Индия. Подробно са разгледани основните характеристики на бизнес модела в здравеопазването, методологията на изследването за изграждане на бизнес модел в здравеопазването и разработването на проект за въвеждане на иновативен бизнес модел в здравеопазването.

В **глава трета** са разгледани практико-приложните аспекти при осъществяване на иновационен бизнес модел за достъпни здравни грижи в Индия. Разгледани са същността и особеностите на процеса на внедряване на иновативен бизнес модел в здравеопазването, ефектите от социалното стратегическо партньорство върху непрекъснатото и достъпно здравеопазване, ползите и приносите в изследването, както и насоките за бъдещи изследвания в тази област.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приемам и оценявам положително предложените от автора научни и научно-приложни приноси. Анализирани са демографските фактори и тенденциите, свързани със здравето на населението в Индия. Направена е характеристика на здравната система в Индия и са формулирани основните проблеми при нейното функциониране. Изследвано е състоянието и тенденциите за развитие на пазара на здравни услуги в Индия и е доказана необходимостта от прилагане на нов бизнес модел в здравеопазването. Подчертана е ролята на иновациите и социалното предприемачество за подобряване на здравеопазването в Индия. Разработен е иновативен бизнес модел, основан на стратегическо партньорство между медицински специалисти, специализирани в стоматологични услуги, социално отговорни инвеститори и неправителствени организации, за подкрепа и осигуряване на достъпни здравни грижи за социално слаби пациенти в Индия.

Постигнатите резултати с приносен характер отговарят на необходимите изисквания и критерии за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Основните резултати подкрепят тезата на изследването.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

За **апробиране** на резултатите от научното изследване по дисертационния труд, са представени четири самостоятелни публикации (статии), публикувани в списания с научно рецензиране за периода 2019-2020г. Публикациите съответстват на темата на дисертационния труд и отразяват основни моменти от него.

8. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

От представените доказателствени материали и справки е видно, че са изпълнени минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. „Икономика“.

9. Лично участие на докторанта

Считам, че представените трудове на докторанта са оригинални и в тях няма установени случаи на плагиатство.

10. Автореферат

Авторефератът е разработен според утвърдените изисквания. Той е с обем от 34 страници. В края на автореферата е приложена справка на основните приносни моменти в дисертационния труд, както и списък на публикациите по темата на дисертацията. Авторефератът отразява основните резултати, постигнати в дисертационния труд.

11. Критични бележки и препоръки

По отношение на разглежданото дисертационно изследване нямам съществени критични бележки. Поради актуалността на темата, бих препоръчал на дисертанта да продължи научните си изследвания, съгласно посочените бъдещи насоки: Анализ на стратегическото партньорство през по-продължителен период от време (през целия му живот), за да се получи повече информация за текущата динамика на партньорството; Проучване на въпросите защо някои стратегически партньорства се провалят, докато други успяват и как могат да се управляват ефективно социалните партньорства; Сравнителен анализ на стратегическите партньорства в различни страни по отношение на мотивацията, динамиката и характеристиките на партньорствата; Извършване на изследвания в различни сектори на здравеопазването, както и в други отрасли, извън здравните заведения и т.н.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.* Изпълнени са всички предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България и в съответните правилници изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Дисертационният труд показва, че докторантът Мохамед Аслам Кхан **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по професионално направление 3.8. „Икономика“, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** на представения за защита дисертационен труд и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на **Мохамед Аслам Кхан** в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма “Финанси, застраховане и осигуряване“.

04.03.2021г.
гр. Бургас

.....
доц. д-р Милен Велев
член на научното жури